

Данута Валенса

МЕЧТИ И ТАЙНИ

Обработил
Пьотр Адамович

София, 2014

Преводът е направен по изданието:

DANUTA WAŁĘSA

MARZENIA I TAJEMNICE

WYDAWNICTWO LITERACKIE

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Copyright © 2011 by Danuta Wałęsa

Copyright © 2011 by Wydawnictwo Literackie

© Божко Божков, превод, 2014

© Издателство „Изток-Запад“, 2014

ISBN 978-619-152-391-7

ДАЛУТА
ВАЛЕНСА

МЕЧТИ
И
ТАЙНИ

Превод от полски
Божко Божков

Изданието е реализирано
с любезната подкрепа
на Полския институт в София

Съдържание

1. На село. Момински мечти	9
2. Мечтите се осъществяват в Гданск.....	25
3. Радостта от майчинството и опитът от декември 1970 г. ...	37
4. Седемдесетте години – най-добрите за нашето семейство ..	53
5. Най-хубавите дни в моя живот.....	75
6. Нашият, моят Свети отец.....	101
7. От военното положение до Нобеловата награда.....	121
8. Осемдесетте години – живот, обикновен и необикновен ..	163
9. В ролята на съпруга на президента.....	199
Президентските избори през 1990 г.	199
Първи решения и промени.....	201
Варшава.....	203
Под окото на БОР.....	205
Задълженията на съпругата на президента.....	208
Промени в нас, промени и в другите.....	216
Изгубените избори през 1995 г.....	220
10. Хората по моя път	225
11. Живот след президентството	245
Не съм политик.....	249
Именни дни на „Полянки“	251
Промених се.....	254
Моето семейство.....	257

На моите деца

Гданск. Улица „Полянки“. Наближавайки номер 54 – двуетажна постройка в т.нар. полски дворцов стил, туристическите автобуси задължително намаляват скоростта. От автобуса не се вижда много – изградена върху каменна основа висока ограда, малка врата, голяма дървена порта и монтирани по ъглите на оградата камери. Зад оградата може да се види жив плет от иглолистни насаждения, а по-нататък – фасадата на къщата, колоните и балконът с развяващите се на него две знамена: бяло-червено и тъмно-синьо със златни звездички.

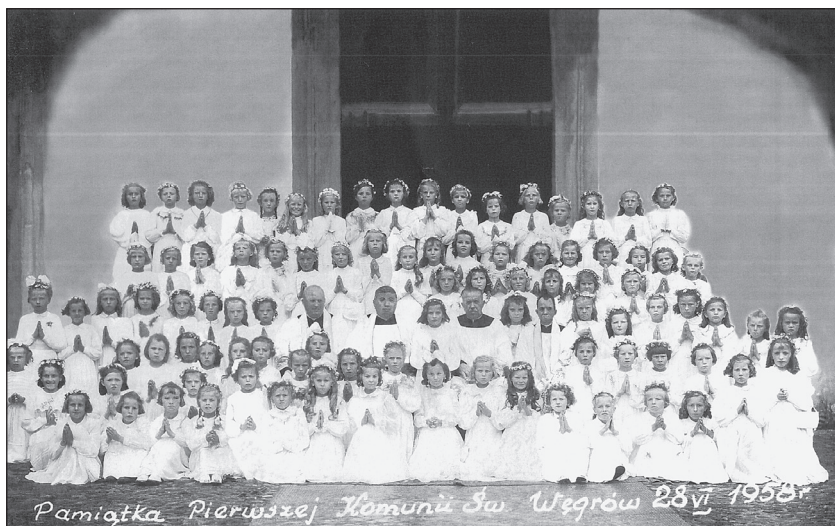
На стълба при малката врата е окачена подкова с номера на имота. Под нея има два звънеца, на които пише: „Резиденция“ и „Бюро на правителствената служба за охрана“. Встрани се вижда будката на дежурния от охраната. Зад нея, от дясната страна на входа, се виждат иглолистни дървета, хвойнови храсти и туи. Отляво – езерце с водни лилии и малка водна каскада. Наоколо – ниско окосена трева, по която тича малко куче от неопределена порода. Това е Майка. Пред входа на къщата има цветна леха. Следва дъгообразен портик с две колони, на които е изписано „ДВ“ и „ЛВ“.

През верандата може да се излезе в градинската част на имението, чиято площ е пет декара. Насажденията са от иглолистни дървета, хвойнови храсти и туи, а също и от овоцни дръвчета – ябълки, круши, сливи, праскови, кайсии и орехи. Има още и агрест*, черни боровинки, градински и диви ягоди. По-нататък – лаврови храсти, оранжерия. Личи си, че градината е поддържана изрядно: дърветата са майсторски подкастрирани, а по лехите няма и следа от тростот или други плевели.

„Полянки“, къщата, градината – мястото, за което Данута Валенса казва: „Това е моето място, тук пуснах корени, тук се чувствам щастлива.“

---

* Вид френско грозде. – Б.пр.

*Спомен от първото причастие.
Венгров, 28.VI.1958 г.*

На село. Момински мечти

Животът на човек може да се сравни с дърво, което има корени, клони и листа. Родена съм през 1949 г. в местността Колония до село Крипи край Венгров. Това е регионът Мазовше. Никога не съм си представяла обаче, че животът ми ще протече в мястото, където съм се появила на бял свят. Затова мога да кажа, че през 1968 г. в Гданск се родих сякаш отново, за втори път.

Там, в родното място, зрънцето покълна, но не намери подходящата почва, а в Гданск малкото растение пушна своите корени и първите си листенца. С течение на времето това мое растение се превърна в дърво с нови корени, клони и листа. Работех в един павилион за цветя и веднъж вътре влезе един млад човек. Поиска само да му разваля пари на по-дребни. По-късно дойде още веднъж... И през 1969 г. се оженихме. Година след това на бял свят се появи първото ни дете – Богдан. После се раждаха и следващите. А дървото пускаше корени в „Шедълце“, в „Стоги“, в „Заспа“* докато най-накрая пушна последните си корени на „Полянки“. Едва тогава почувствах, че това е моето място на земята.

Днес съм като един стар и здрав дъб, който осъзнава своята сила и стойност, но и който по силата на изминалите вече години е малко прогнил. Не съм вече онази Данута от осемдесетте години. Сега съм различна – с различна сила и различна

---

* Квартали в Гданск. – Б.пр.

зрялост. Сега съм такъв дъб, който, въпреки че е малко прогнил, струва ми се и силна буря не би могла да пречупи.

Съпругът ми, след като научи, че ще пиша спомени, лаконично подхвърли: „Е, да видим какво ще излезе от това?!“ Така е, той е скептичен към някои неща.

Аз не съм – аз виждам и се стремя да виждам положителните неща. Зная, че човек не може да има всичко в живота си, но трябва да бъдеш позитивно настроен. Може би, ако се бях родила в друго семейство и ако някои мои способности бяха забелязани, щях да завърша и висше образование. Но не стана така. Не съжалявам, чувствам се добре и така, макар че бих могла да завърша един или дори два факултета. Някои казват: „Имам две висши образования.“ Гордеят се с това и с право. Но дали винаги броят на завършените факултети е свидетелство за мъдростта на човека? Това е само хартия.

На родното ми място заедно с майка ми (първата вдясно), сестра ми Ядвига (втората отляво) и брат ми Веслав (вторият отляво).

Крипи, средата на осемдесетте години

Стойността на човека се проявява в обикновените и в нетипичните житейски ситуации. Човек трябва цял живот да работи върху себе си, защото този, който не работи върху себе си, не се развива. Не можеш да кажеш: „Сега вече знам всичко, всичко ми е позволено.“ Бих могла да кажа така: „Вече съм постигнала всичко и съм умна.“ Скъмността възна-гражда човека с много неща. Животът е най-добрият учи-тел, най-добрият университет, но трябва всеки ден да учиш. И аз учех.

Ще се опитам да разкажа как изглеждаше моето учение, как изглеждаше израстването на това растение и как се превръщаше в дърво. Нека това бъде разказ на един стар дъб.

Баща ми, Збигнев Голош, беше земеделски стопанин. Майка ми, Фелиция (по баща Баршч), също произхождаше от селско семейство. И двамата отдавна са покойници. Майката на моя съпруг също се казваше Фелиция. И двете бяха Фели!

Баща ми притежаваше пет хектара земя, наследство от дя-довци и прадядовци. Беше взел и още пет хектара под аренда. Земята там е бедна, околността е бедна. Както казваха у нас: „Само горички, пясъци и рибки.“ Почвата е песъчлива – пета, шеста категория. Какво може да вирее на такава почва? Разби-ра се, борови горички. Апък за да наловиш рибки, трябваше да отидеш до река Ливец, която е на пет километра.

Родната ни къща беше в Колония. Там живееха осем или девет семейства. Местността наричахме „Колония“. От нея до най-близкото село Крипи имаше около три километра.

Бяхме девет деца. Аз съм второто поредете, първа е Кри-ша. Вече не е сред живите един от близнаците, в нашето семей-ство имахме и близнаци.

Условията за живот не бяха никак леки, бих казала дори, че бяха тежки. Възпитавах се сама. Някога по селата роди-телите само раждаха децата, не ги възпитаваха. Криша е с две години по-голяма от мен, а Яджа, третата поред, е ро-дена през 1950 г., година и месец след мен. След още година и половина, през 1952, на бял свят идва и брат ни Влодек, а през 1953 – Марек. Близнаците Адам и Веслав – през 1954 г.,

а през 1957 – Богуша. Най-накрая, през 1960 г., се ражда и Валдек. Родителите ни не са имали време да се занимават с децата – раждало се е поредното, а те са се занимавали със стопанството.

Къщата ни беше на един малък хълм. Отляво и отдясно – ниви, а в средата – къщата. Вече я няма. Пред нея растеше една круша. Имаше и различни сортове ябълкови дръвчета, също и череши, така че можеше да се правят и различни консерви за зимата. И ние винаги правехме.

Около къщата имаше килер, кочина и обор. Вода наливахме от кладенеца, с ведро. Нямахме чешма. До кладенеца имаше поилка за кравите.

Това беше типична селска къща. Дървена. До 1968 г., когато заминах оттам, покривът беше от слама, а след това го покриха с етернит. Наоколо бяха започнали да прокарват вече и електричество, но ние още нямахме. Осветявахме помещенията с газови лампи и свещи. Спомням си, че всеки ден почиствахме лампите, а ако искахме да ни е по-светло – и два пъти на ден. И аз ги чистех. В обора пък влизахме с газов фенер. Електричество ни прокараха едва след моето заминаване. Имаше радиоточка, която наричахме „колхозник“. Тоалетната ни беше на двора, зад обора. Разбира се, беше дървена. Вече не мога да си спомня дали на вратата беше изрязано сърце, кръгче или квадратче.

Пред входа на къщата имаше един камък, който служеше за стъпало. Отдолу беше мазето, цялото иззидано от камък, благодарение на което през лятото вътре беше доста хладно, така че го използвахме и за хладилник. Там в една бъчва държахме осоленото месо, а през зимата – и картофите.

Имаше и таван, но на него не можеше да се живее. Използвахме го като склад за различни неща, а през зимата служеше за сушилни. Там държахме и един голям сандък, в който съхранявахме брашното. Капакът отстрани беше обкован с ламарина, за да не могат да влизат мишките. От брашното майка ми правеше сладкиши и макарони. Хляб, доколкото си спомням, купувахме. Само когато за празниците правеше сладкиши, печеше и хляб.

Моята майка Феликса Голос.
Крипи, средата на осемдесетте години

Къщата, както се казваше тогава, имаше три стаи. Срещу входа се намираще кухнята с антрето, а до нея – двете стаи. Имаше кахлена печка, която отопляваше кухнята и едната стая. Имаше и зидана готварска печка, която също отопляваше в двете посоки. През лятото горяхме дърва или, както казваше съпругът ми, съчки, малки клончета, а през зимата горяхме въглища, за да трае по-дълго топлината.

Нямахме типичната спалня като днес, където съпрузите спят отделно от децата. Всички спяхме заедно в трите помещения. Родители и деца в едно помещение. В леглата пък спяхме по двама. Аз спях с някоя от сестрите ми. Един път с едната, друг път с другата. А понякога и с някой от братята. Леглата бяха дървени, със сламеници. И до днес много добре си спомням леденостудените юргани, които чак щипеха от студ, когато се шмугвахме бързо под тях! Стаите не се отопляваха. Днес младите хора, които не помнят онези времена, не могат да си представят условията, в които живееха хората тогава. Самата аз си давам сметка, че е трудно да си ги представиш.

Подът беше дървен, търкаше се на колене с твърди четки. Никак не обичах да мия пода. Когато малко поотраснах, мечтаех само да се измъкна оттам. Живеех там, но сякаш не ме е имало, сякаш всичко е ставало встрани от мен. Затова разказвам така безразлично и безстрастно за своето детство и младостта си на село.

В стопанството ни имаше няколко крави, свине, кокошки, патици и гъски, два коня и каруца. Спомням си, че колелата ѝ бяха дървени. В ранното си детство съм преживяла нещо, което не помня и за което ми е разказвала майка ми. Била съм на две или три годинки. Гледала съм как баща ми пърлел заклано прасе. Случайно спиртът се разлял, избухнал огън и пламъците обхванали лицето ми. Татко се хвърлил да гаси огъня, закрил лицето ми с ръце и успял да изчисти обгорялата кожа.

Баща ми сееше предимно ръж, тъй като земята ни не ставаше за пшеница или цвекло. Почвата беше слаба. По-друго беше положението близо до Крипи, където имаше и по-богати стопани, защото и земята беше по-добра. Те имаха и пшеница, и цвекло. До нас беше стопанството на брата на баща ми, също пет хектара. След време той се премести със семейството си, както казваха тогава, на запад към Моронг*. Тогава баща ми взе тяхната земя под аренда, благодарение на което имаше повече фураж за добитъка. Въпреки това обаче и той невинаги стигаеше и трябваше да взема назаем от други стопани.

По-късно на нашата земя откриха находище за баластра, която започнаха да използват за строителството на пътища. Благодарение на това дойдоха и някакви допълнителни пари, а това за семейство като нашето, с девет деца, беше важно.

Не, не може да се каже, че сме живели в беднотия и сме примирали от глад, не... Но родителите ни не бяха в състояние да ни обличат с нови дрехи и по-малките износваха дрехите на по-големите. Понякога и други хора ни даваха. Така спестявахме, като се задоволявахме с това, което имахме. Не си

---

* Град във Варминско-Мазурското воеводство. – Б.пр.

спомням обаче случай, когато да не сме имали какво да ядем. Не сме гладували.

Баща ми беше много трудолюбив човек. Грижеше се за семейството си така, както можеше да се грижи човек в тези условия. Мога дори да кажа, че на мен ми беше добре, нямах големи изисквания.

За съжаление, въпреки трудолюбието си баща ми си имаше един типично мъжки порок... Понякога обичаше да си попейва.

Вкъщи играехме на дама и карти. Тогава това май беше единственото развлечение на село. В моето семейство обичаха да играят на карти. Играеше се „на хиляда“*. Аз никога не съм играла добре на дама, а на карти изобщо не обичах да играя. А моят баща обичаше да играе и на пари. И губеше. Дори май беше проиграл на карти едно теле. Помня как веднъж, когато майка ми много се ядоса, че пак играе, двете го проследихме. Играеха неколцина мъже у един съсед. През прозореца се виждаше стаята. Изкрещяхме с всички сили: „Милиция!!!“ Те скочиха от столовете и се разбягаха в различни посоки. Изплашиха се от милицията, понеже хазартът тогава беше забранен.

Някъде докъм десетгодишната си възраст не исках да съм момиче. Исках да бъда момче. Според тогавашните селски обичаи не беше прилично момчетата да прескачат огради, да се катерят по дърветата, да се возят на мотор или да вършат някакви лудории. А за момчетата това беше нормално. Затова бях бясна, че съм момиче! Исках да бъда момче, че да мога да прескачам плетове и да се катеря по дърветата. И се катерех! Исках да съм момче, че да върша лудории – и вършек! Имахме един бърбурив съсед, който предсказваше края на света, и когато идваше на приказки при баща ми, аз скришом се качвах на мотора му и се разхождах по полята. Веднъж, когато пак се качих, ми се разпра полата. Тогава, за съжаление, момчетата не носеха панталони. Взимах тайно косата и косях, защото

---

* Вид игра на карти в Полша. – Б.пр.

обичах да кося. Острех я и косях. Веднъж дори за малко да си порежа крака. Да, обичах да съм непослушна. Баща ми нареди да направя нещо – аз не го правя. Той ме гони да ме налага с брезови пръчки, аз бягам. О, много пакости върших като дете!

От Колония до църквата във Венгрув имаше пет километра. На неделната света литургия преди обяд обикновено ходехме пеша. Баща ми, макар че произхождаше от много религиозно семейство, беше един такъв... умерен. А майка ми... Но в неделя винаги се ходеше на църква. Откровено казано, не си спомням неделните обеди, въпреки че според традицията неделният обяд, тъй като е в празничен ден, трябваше да е по-добър от обикновения, всекидневния. Не си спомням тези обеди, защото никога не съм отдавала голямо значение на яденето, никога не съм била лакома.

Не си спомням много и от първото причастие, което за всяко дете е голямо събитие и преживяване. Като че ли беше един четвъртък във Венгрув. Бялата рокля по всяка вероятност съм наследила от Криша, защото по онова време не би могло да бъде иначе.

На училище също ходехме във Венгрув. То се намираще на километър след църквата, както тогава казваха „на пясъците“. Започвахме в осем часа. Шест километра в едната посока и още толкова обратно. Пеша. Вали, не вали, сняг до колене, но ходехме! Сега децата се събират на определено място, откъдето ги взима автобус, а ако този автобус не дойде, никое дете не отива на училище. Тогава обаче нямаше училищни автобуси.

От училище имам един много забавен спомен. В първи клас научих от учителката, че се казвам... Мирослава, а не Данута! Бях учудена и изненадана, защото вкъщи винаги ми казваха „Данка“. Нещата бързо се изясниха. Когато ме регистрирал в съвета, баща ми ме записал Мирослава, а на кръщенето ми дали името Данута. Така си и останах вкъщи Данута. Не зная защо са ме кръстили така, след като и сред най-близките ми роднини няма нито една Данута.

Заради правописа никак не обичах полския език. Не помня точно защо толкова обичах географията, но страшно ме привличаше да разглеждам географските карти и да откри-

вам на тях различни места. Беше много интригуващо. Обичах също и математиката, макар че с нея имах един проблем. Като че ли беше във втори клас. Научих таблицата за умножение за един ден. Но не можех да разбера делението. Не можех и това е. Като днес си спомням как учителката ме вдигна на дъската и ми каза да извърша някакво деление. Не можах да разбера това деление и тя ми писа двойка. Седнах на чина и през целия час плаках. Като ме видя, учителката в края на часа каза: „Ако знаеше таблицата за умножение, щеше да направиш и делението.“ Отвърнах, че знам таблицата за умножение. Тя казва: „Ела тогава.“ Испита ме на таблицата за умножение и до двойката ми написа „отличен“. Аз обаче продължавам да плача. Учителката пита: „Защо плачеш?“ А аз: „Ами, защото имам и тази двойка“, обяснявам. Бях амбициозна, смятах, че след като имам „отличен“, учителката трябва да ми задраска двойката.

Родителите ни, въпреки че не се интересуваха много как напредваме в учението, искаха децата им да притежават основните умения, да могат да четат и пишат. Аз кроях планове след завършване на основното си образование да продължа по-нататък и после да уча за медицинска сестра. Мислех си, че мога да бъда медицинска сестра. По-късно обаче нищо не излезе от това. Не, не става дума за липса на средства за обучение извън родното място. Някой трябваше да ми помогне, но в края на краищата нищо не излезе от тази работа. Както и да е. Днес това вече няма никакво значение.

Приключих с образованието си на 14 години, завършвайки основно образование. Продължавах да помагам на родителите си в стопанството. По време на жътва събирахме зърното и го връзвахме на снопи, през есента пък вадехме картофите от нивите и почиствахме цвеклото. Това беше много тежка работа. Ходех да работя и при други стопани. Когато баща ми нямаше храна за свинете ни или фураж за конете, както споменах, взимаше назаем от друг стопанин. А след това този заем трябваше, както се казваше тогава, „да се отработи“.

Ходила съм и да залесявам в гората. Помня как с братовчедка ми с два велосипеда ходехме да садим дръвчета. И тази работа не беше лека, но поне изкарвахме по някоя пара. Бла-

годарение на това спечелих няколко злоти и можех да си купя нещо. Например плат за рокля, която ми уши шивачка.

Другите семейства в селото също притежаваха стопанства като нашето. Но момичетата от тези семейства имаха известни предрасъдъци да се срещат и разговорят с момчета. Имаше също семейства с по-малко момичета и сигурно са били и по-заможни, но и там съществуваше същият проблем. А при нас нито аз, нито сестрите ми имахме такива проблеми.

Не се оплаквах, че си нямам гадже. Затова пък имах приятели, защото знаех какво искам от живота. Знаех, че искам да се измъкна оттам. Този живот не беше за мен. Може би случайно съм се намерила там? Може би щъркелът случайно ме е хвърлил там?

На танци ходехме до депото в Крипи, на три километра от Колония, или до Лив – на пет километра от нас. Пеша, разбира се. Всяка събота момичетата на моята възраст се обличахме с най-хубавото, което имахме, и отивахме привечер на танци. Свирише някакъв оркестър и танцувахме. Не стоях като другите, изправена до стената да чакам някой да ме покани, защото обожавам танците и бих танцувала цяла нощ, ако имам партньор. И сега бих танцувала, ако има с кого.

Впрочем моя неосъществена мечта е да танцувам. Когато присъствам на танцови спектакли и гледам как танцуват, страшно се вълнувам и възхищавам. Много ме привлича това! Не зная защо. Може би нося танца в душата си? Може би дъщеря ми Магда, която някога учи балет, е наследила това от мен?

От музикалните инструменти най-много обичам акордеона – звуците, които той издава. Събужда в мен някаква меланхолия.

А селските забави са си селски забави – понякога момчетата налитаха на бой и дори вадеха ножове. Спомням си как по време на една такава забава започнаха да се бият помежду си. А момичетата – сваляй обувките от краката и всяка спасява своя.

На друга забава убиха Марек. Много хубаво момче. А как се целуваше! Само че тогава беше гадже на моята приятелка

Криша. Бяха си лика-прилика, но за съжаление стана тази трагедия.

Имаше много млади момчета, които предлагаха на момичетата да ги повозят на мотор до гората. Ясно, по този начин ги сваляха. Днес това става по-скоро с лека кола. Винаги съм имала превъзходство над мъжете. Само погледна и разбирам какво му се върти в главата. И какво става? Нищо! Само се разходим с мотора до гората.

Аз бях млада, те бяха млади, задирияха ме. Особено един от тях, Метек. Случваше се, когато дойде у нас, аз да се скрия от него. Братята и сестрите ми започваха да ме търсят, докато ме намерят. Тогава вече трябваше да разговаряме. Именно с него ходех на тези танцови забави. Като приятели. Той обаче смяташе, че съм негово момиче, че сме гаджета. А на мен чисто и просто не ми харесваше. Не го исках и не бях влюбена в него. Имах си мечти, с които живеех и които постепенно се осъществяваха. А той имаше претенции да ми бъде годеник. Едно такова селско момче, което още не знаеше какво е да се влюбиш, но мислеше, че нещо му се полага. Мъжки шовинизъм. И аз бях селско момиче, но в мечтите си живеех някъде другаде. След като заминах от Крипи, ми написа две писма. Питаше ме дали ще се върна, или пък няма ли да го взема при себе си. Не му отговорих. Бях щастлива, че се измъкнах оттам, а и не исках да подхранвам в него напразни илюзии. Така сложих точка по въпроса.

По онова време на село всеки нов ден приличаше на предишния. Различни бяха само годишните времена, но и в тях едно нещо беше неизменно – селският труд. Аз бях слабо дете и нямах не толкова желание, колкото сили да върша такава тежка работа. Никак не обичах тази работа, никак. Тя беше нещо страшно за мен. Не обичах както селскостопанския труд, така и този в домакинството! И може би това е главната причина за мечтата ми да се измъкна оттам. Още като дете не се чувствах добре там.

Когато поотраснах малко и започнах да разбирам в какво се състои смисълът на живота, започнах да мечтая. Бях на около десет години и престанах да се ядосвам, че не съм мом-

че. Мечтаех. Не исках да имам такъв тежък живот като този на моите родители. Мечтаех за добър съпруг, деца, за собствен дом. Толкова малко и толкова много! Мислех си, че за да създам свой собствен живот, своя среда и собствено гнездо, трябва да се изнеса от това място и да си намеря ново.

*В родния ми дом в Крипи.
Средата на осемдесетте години*

По онова време и на онова място нямаше човек, с когото бих могла да поговоря, да се посъветвам или на когото да се оплача. В действителност живеех сякаш някак си встрани от братята и сестрите си, от приятелките и приятелите. Днес биха нарекли това някакъв вид алиенация. Освен че помагах в стопанството и къщи, прекарвах времето си в мечти, в които никой не участваше. Те бяха само мои. И се надявах, че ще се сбъднат. Човек трябва да мечтае! Тогава събужда в себе си надеждата, че тези мечти ще се сбъднат. Веднъж разговарях с моя някогашен свещеник за това, че до известно време изоб-

що за нищо не съм се молила. Например: „Господи, моля те, дай ми...“ Никога за нищо не съм се молила. Мечтите са били моята молитва, до този извод стигнах сега. Никога не съм споменавала името Божие, нито съм въздишала към Него да ми даде това или онова.

Да се моля на Бога, за да получа нещо от него, започнах неотдавна. Преди около десетина месеца започнах да се моля, наистина да се моля. Мъжът ми остаря, аз остарях, децата вече са на възраст и при това с проблеми. Известно е, че майката се моли за децата си и за внуците. Чувствам се объркана, защото си мисля, че не трябва да се моля за нещо. Трябва да се моля без желания. Аз така мисля! Не зная дали мога да бъда разбрана. Просто да се молиш така, както можеш. Да казваш една от всичките молитви, които знаеш, но без да искаш нещо, защото по такъв начин проявяваш по-голямо смирение спрямо намеренията на Бога.

Когато напуснах родното си място, бях деветнадесетгодишна, едно неопитно и не много образовано момиче с комплекси, но с багаж от много мечти, което ми позволяваше да стъпвам твърдо по земята. Мечтаех, но знаех добре какво искам. Знаех, че не искам да бъда повече там, че искам да си създам свой живот, изграден на моите принципи, без да подражавам на когото и да било. Казва се, че човек взема пример от родителите или от близките си, но аз не тръгнах по този път. Всичко отхвърлих! Затова казвам, че в Гданск се родих отново. Родих се като една нова, друга Данута. Старата Данута остана там, на село.

След известно време си дадох сметка, че освен мечтите, които имах, напускайки онова място, важно е било още нещо, а именно желанието да контактуваш, да разговаряш с друг човек. Ставах все по-жадна да научавам нови неща. С времето от всекиго научавах по нещо, защото за мен разговорът с другия човек винаги беше някакъв урок. Сякаш загребвах знания от другия човек, от неговите положителни знания и чувства. Когато някой разговаря с мен, винаги намирам нещо полезно, което после да използвам. Винаги подчертавам, че за мен са важни емоциите, важни са чувствата. Е, за съжаление, в мен

има известна доза идеализъм, който понякога ми пречи, защото искам всичко да бъде идеално. Зная, разбира се, че няма идеални хора, няма идеален живот и идеален свят. Но от всеки разговор с другия човек можеш да научиш нещо умно. Много обичам да разговарям с хората, обичам да обменям мнения, възгледи и знания. Това ми носи голямо удовлетворение. Но тези разговори трябва да са непосредствени – лице в лице. Задължително. Много важно за мен е да гледам другия човек в очите, защото по лицето и очите могат да се прочетат много неща. Може да разбереш дали този човек е добронамерен, умен, или разговаря с теб само за да си уреди нещо.

Веднъж една журналистка ми предложи да проведе с мен дълго интервю по скайпа. Обясняваше ми, че така ще бъде по-бързо, по-лесно и по-евтино, защото няма да се налага да пътува от Варшава до Гданск. Отказах категорично. Тя обаче не се предаваше, като се аргументираше, че скайпът е модерно, съвременно средство за общуване и комуникация.

Отговорих, че това е изкуствено и че тези модерни средства мен не ме интересуват. Аз се интересувам от човека! С тези модерни средства ние, хората, губим. Наистина, когато се говори по телефона, се чува гласът, когато е по скайпа, се вижда другото лице, но това не е същото, както при непосредствения разговор. За мен това е обезличаване на известни ценности, на близостта, на възможността да почувстваш другия човек, неговия дъх, поглед, излъчване...

Обикновено винаги предчувствам интуитивно кой е добър човек и кой не е. Може би и поради това не тръгнах по погрешен път, не попаднах в лоша среда, усещах кое е добро за мен и кое не е.

За мен никога не е съществувал въпросът „какво би станало, ако...“, ако не бях заминала от Крипи. Родила съм се там, да емигрирам. Най-голямата ми сестра, Криша, живя в Гданск пет години. Но тя не можеше да си представи живота далеч от мама. Смяташе, че без нея няма да се справи. А аз винаги исках да бъда някъде другаде. Имам план, който изпълнявам всеки ден и вървя към целта. Не отстъпвам назад. Не бих могла да живея с мисълта: „Какво би било, ако бях останала в Крипи?“

Затова никога не съм се замисляла над това, не се замислям и сега! И действително аз съм тази черна овца, единствената, която замина оттам. Не съм чувала да говорят така за мен, но мисля, че са говорили и, изглежда, продължават да говорят. Нека говорят. Моята единствена мечта беше да напусна онова място и тя се осъществи.